

TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ MERKEZ HEYETİ ADINA GENEL BAŞKAN Prof. Dr. MEKİN TANKER'İN SAĞLIK HİZMETLERİ TEMEL KANUNU TASARISI HAKKINDA 7.2.1987 TARİHİNDE BASINA YAPTIĞI AÇIKLAMA

11.Ocak.1987 tarihinde Sayın Başbakan'ca basına yapılan açıklamada sağlık hizmetlerinin düzenlenmesine ilişkin yeni bir yasa tasarısı gündeme getirilmiştir.

Bir reform olarak sunulan tasarı temel olarak şu noktaları kapsamaktadır:

1. Genel Sağlık Sigortasına aşamalı geçiş,
2. Sağlık personelinin sözleşmeli statüye getirilmesi,
3. Hastane işletmeciliği konusundaki düzenlemeler,
4. Sağlık hizmetlerinin bakanlık yetkisi içerisinde gereğinde özelleştirilebilmesi, gereğinde de devletleştirilebilmesi,
5. Çerçeve maddelerin birden çok yönetmeliklerle düzenlenmesi.

Bu noktalar irdelenecek olursa;

— Genel Sağlık Sigortası bir sağlık hizmeti örgütlenme modeli olmayıp ancak bir finans kaynağı yaratma biçimidir. Toplumun beklentisi sağlığının sigortalanması, sağlık hizmetlerinin en iyisi ile sunulması ve en önemlisi de sağlık hizmetlerini sürekli edinebilmenin garantisini temindir. Oysa dünyadaki uygulamalar ancak, sağlık hizmetlerinde kullanılan ilaç başta olmak üzere tedavi araç ve gereçlerini üretenlerin ürettikleri malın fiyatının kendilerine sürekli ödenmesi garantisini sağlamalarından öteye geçmemiştir. Tasarı içerisinde yer aldığı biçimiyle hem devlet eliyle ve hem de özel kuruluşlar vasıtasıyla yapılacak olan sağlık sigortacılığı vatandaşa getirilen yeni bir vergi yükümlülüğünden başka bir şey olmayacaktır. Bu da Anayasasında Sosyal Devlet felsefesini benimsemiş bir devlet anlayışı ile çelişir gibi görünmektedir.

— Sağlık personelinin sözleşmeli statüye geçirilmesi ve bunun için özendirilmesi fiili kadrolar ile sözleşmeli kadrolar arasında sonuçta bir ayırım doğurabilir. Daha ötesi sözleşmeli statüye geçmiş olanların kişi çalışma hak ve sürekliliğini koruyacak yasal düzenlemelerin dışarısına subjektif değerlendirmelerle taşınması sonucu büyük haksızlık ve huzursuzluklar doğabilir.

— Sağlık işletmeciliği mantığı yeni bir boyuta erişmiş görünüyor. Sağlık işletmeleri bir taraftan kaliteli hizmet üretebilecek ve bunu da sürekli olarak sağlayabilecek alt yapı, teçhizat ve personel kapsamı içinde devlet eliyle örgütleniyor. Diğer yandan üstün özellikleri bu biçimde belirginleşenlerin Bakanlar Kurulu kararı ile özel kuruluşlar haline dönüştürülebileceği bildiriliyor. Halkın vergileri ile tesis edilmiş olan tedavi kurumlarının kişi ve özel kuruluşlara devredilmesi ve buralarda sağlığın bir ticaret işlemine dönüştürülmesinde devletin birincil rolü oynaması kabul edilebilir gibi değildir. Diğer taraftan da tasarıda "Sağlık işletmeleri"nin gelir ve giderleri belirlendiği halde nerede, ne şekilde kurulacağı ve nasıl yönetileceği, işletileceği belli edilmemiştir.

Tasarı bir taraftan SSBYB teklif ve yetkileri ile sağlık hizmetlerinin çeşitli alanlarda devlet elinde bulunması ve düzenlenmesini, diğer taraftan özelleştirmeyi birbirine sürekli bağlı olarak işletilecek bir sistem haline getiriyor. Örneğin, ta-

sarının 3-K maddesinde Bakanlık ilaç ham ve yardımcı maddeleri ile müstahzarları üretmeye yetkili kılınıyor. Bu mantıktan yürünürse bir sağlık tedavi aracı özelliğini de taşıyan ilacın üretim işletmesinin devlet eliyle kurulabileceği anlayışı yanında tasarının 5. maddesine göre kurum özel ellere de devredilebilir anlayışı ortaya çıkıyor.

— Tasarının hukuki bir metin olarak en büyük özelliği birden çok yönetmeliğe ihtiyaç göstermesidir. Neredeyse her madde ile ilgili bir yönetmelik çalışması yapılması zarureti bulunmaktadır. Ayrıca Tasarıda, halen yürürlükte olan yasanın bu yasaya aykırı hükümlerinin yürürlükten kaldıracağı hükmü de bulunmaktadır. Bu da büyük sakıncalar taşımaktadır. Örneğin, Tasarının 3-K maddesi Sağlık Bakanlığı'nın yetkileri içinde ilaçların fiyat kontrolü bulunduğu bahsetmemektedir. Ancak halen yürürlükte bulunan 1262 sayılı yasa böyle bir düzenleme yapmıştır. Bu mantığa göre tasarı yasalastığı takdirde 1262'nin ilgili hükmü yürürlükten kalkacağından Türkiye'de ilaç fiyatlarını denetleyecek bir mekanizma da ortadan kaldırılmış olacaktır.

Tasarı hakkında diğer görüşlerimiz şöylece sıralanabilir:

1. Uygulamalar konusunda kesin hüküm yoktur. Bakanlığa tanınmış yetkiler çerçevesinde değişen her Bakana göre değişik uygulama biçimleri gündeme gelebilir.

2. "Fon" işletmesi ile "Kütük" kayıtları ve buna bağlı prim toplama sistemi hem yeterince para toplanabilmesi konumundan uzak ve hem de sağlık hizmetinden yararlanacak kişileri zorlama konumuna sokacak biçimdedir.

3. Koruyucu sağlık hizmetleri dünya ölçeğinde olmayan bir uygulama biçimine dönüştürülerek 5. madde son paragrafına göre paralı hale sokulmuştur.

4. Tasarı, sağlık hizmetlerini gerçek bir ekip hizmeti anlayışına getirmekten uzak bir düzenleme içindedir. Örneğin sağlık harcamalarının rasyonalizasyonu ve düşürülmesinde önemli katkı ve payı olan eczacılık hizmetleri hiçbir biçimde ele alınmış değildir.

5. Tasarının 3-K maddesi insan haklarına aykırı ve subjektif değerlendirmeler getirmektedir. "Sağlık ve Yardımcı Sağlık personelinin aranacak genel ve özel şartlar ile bu şartlardan herhangi birini taşımadığının sonradan anlaşılması" ... ilah... gibi ifadelerle bağlı meslekten geçici ve daimi çıkarma gibi Bakanlığa verilmiş aşırı zorlayıcı hükümler taşımak ve herşeyden önce Anayasada kişinin temel ve çalışma haklarını düzenleyen ana hükümlere aykırı düşmektedir.

Sonuç olarak;

— Türkiye'nin son derece reformist ve ancak yeniden düzenlemelerle işletilmeğe ihtiyacı olan ve ulusal boyuttaki sağlık politika ve örgütlenmesini belirleyen 224 sayılı yasası vardır. Yürürlükte olan bu yasanın hayata tam olarak anlamıyla geçirilmesi mutlak sağlanmalıdır.

— Sağlık hizmetleri mutlak bir kamu hizmeti olarak değerlendirilmeli ve ticaret sahası içine sokulmamalıdır. Tasarı insanlar üzerinde, tedavi dışı araştırmaları düzenleme altına alma ve bazı belirsizliklere karşın başta kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları olmak üzere kurumlar arası eşgüdümlü çalışmayı önermekte ise de genellikle büyük olumsuzluk ve çelişkiler taşımaktadır.

Baştan beri sayılan genel ve özel noktaları itibarı ile tasarının yeni baştan gözden geçirilmesi, ilgili kurum, kuruluş ve kişilerden görüş alınarak baştan kaleme alınması ve böylece Yüce Meclis'in onayına sunulması en büyük dilek ve 6643 sayılı yasanın ilgili hükümlerince bize verilmiş görevler çerçevesinde talebimizdir.

Prof. Dr. Mekin TANKER
Genel Başkan